

Grensstreekjeugd jaren 50

avontuurlijke jongeren, doelwit criminelen

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
1. Belevissen in de buurt, 1953-1955	9
2. Schaatsen en stropen	29
3. Misdienaar met bijbedoelingen	39
4. Gevaarlijke, domme stunts	49
5. Wraak	57
6. Strooptochten	61
7. Iets spannends	77
8. De verkennerij is niet saai	93
9. Overleven in het wild	105
Nawoord	143

Voorwoord

Elke groep of streek kent zo zijn eigen normen en waarden. In de grensstreek werden, in de jaren vijftig, stropen en smokkelen niet als criminaliteit maar als iets stoers, iets avontuurlijks gezien. Dit werd ondersteund door mooie, spannende verhalen en lokale helden.

Vier vrienden waren diep onder de indruk van deze verhalen en wilden ook dergelijke avonturen beleven. Ze zochten het randje van het toelaatbare op, soms gingen ze over de grens. Harrie, de hoofdpersoon, maakte het soms al te bont.

Harrie is, enkele jaren na de oorlog, als zesde in een gezin met veertien kinderen, geboren. Hij woonde op slechts enkele kilometers van de Belgische grens in een gebied met veel bossen, zandverstuivingen en een stinkfabriek. Hij was thuis niet de knapste, niet de slimste en blonk

nergens in uit. Harrie was een beetje druk, enigszins verlegen, meestal goed gemutst en verslaafd aan spanning. Door zijn streken was hij niet geliefd bij de burens, onderwijzers, priesters, politie, boswachters en douane.

In het, overwegend katholieke, dorp waren de mensen niet een beetje, maar heel schijnheilig. Notabelen werden met overdreven respect benaderd, er was stevige sociale controle en er werd geroddeld. Verder deed men, stiekem, alles wat God en de pastoor verboden hadden.

Harrie was niet bang om vroegtijdig te overlijden, hij nam dan ook grote risico's. Als hij dood zou gaan, zouden er niet al te veel mensen treuren. Zijn ouders zouden de klap snel te boven komen, ze hadden dan immers nog dertien kinderen over. Er waren ouders die het met minder moesten doen, zo redeneerde Harrie. De ouders van Harrie waren bang dat hij vroeg of laat in de criminaliteit zou belanden of zou verongelukken. Dit omdat hij, ondanks alle gesprekken, waarschuwingen en straffen, letterlijk en figuurlijk de grens overging. Komt het nog ooit goed met Harrie?

Veel leesplezier

1. Belevenissen in de buurt 1953-1955

‘Dit is supergaaf’. ‘Ik noem zoiets superdom’ zei Toon. ‘Zijn er nu echt alle dakpannen bij je afgewaaid? Ik kan dit niet meer aanzien’. Harrie stond vlak voor de draaiende wieken en voelde de wind door zijn haren gaan. Af en toe sprong hij tussen de wieken door. ‘Ik krijg hier een heel fijn gevoel van in mijn buik, je zou dit ook eens moeten proberen’. De molen had een grote aantrekkingskracht, er was altijd wel iets te beleven, een boer die zijn geduld verloor en vloekte en tierde of een paard dat zijn kont tegen de krib gooide. Voor de boeren was het hier vaak wachten geblazen. Ze doodden de tijd door elkaar de meest fantastische verhalen te vertellen. Harrie en Toon vonden het maar wat leuk om stiekem mee

te luisteren. Was er geen sensatie bij de ingang van de molen, dan bedachten ze zelf wel iets. Soms ging Harrie dan interessant doen bij de wieken of gingen ze aan de dikke touwen in de molen hangen. De molenaar wilde absoluut niet dat er kinderen in en rond de molen speelden, hij voelde zich verantwoordelijk. Als hij de stunts van Harrie zag, was hij des duivels, maar hoe meer hij vloekte en dreigde, hoe spannender het werd. Soms ging de molenaar bij zijn ouders verhaal halen en kreeg Harrie er flink van langs.

Niet zo spannend als het stunts bij de molen was de spelerei met de stoomtrein van Leo. Leo was de oudere broer van Toon. Zijn stoomtrein was een zeer indrukwekkend stuk speelgoed. Toch ging ook dit op den duur vervelen. Ze moesten iets verzinnen om het nog net iets spannender te maken. Bertus, de oudere broer van Harrie, kwam met het voorstel om een lekkende spiritusfles op de trein te monteren en de trein kriskras over de houten zoldervloer van de garage te laten rijden. Zodra er een mooi spiritusspoor gecreëerd was, zouden ze dit aansteken. Iedereen was enthousiast. Vakkundig monteerde Leo de spiritusfles. Hij had geen klein gaatje, maar een joekel van een gat in de fles gemaakt. De trein tufte vrolijk over de zoldervloer en liet een duidelijk spiritusspoor achter. Er lag nu een angstaanjagende hoeveelheid spiritus. ‘Laten we voordat we er een lucifer bijhouden de fles verwijderen, anders wordt het een beetje te leuk,’ zei Bertus. Leo verwijderde de fles en Bertus haalde de lucifers tevoorschijn. ‘Is dit wel verstandig?’ vroeg Leo zich hardop af. ‘Ik denk het niet,’ zei Toon. ‘Hou er een lucifer bij en laten we genieten van het onverwachte,’ opperde Harrie. ‘Ik zal het aansteken, maar niet voordat we een paar emmers bluswater gehaald hebben,’ zei Bertus. ‘Wat zijn jullie toch een stelletje koekenbakkers,’ lachte Harrie, maar ging vervolgens wel samen met Leo een paar emmers water halen. ‘Waar gaan jullie met dat water naar toe?’ vroeg de moeder van Harrie. ‘We gaan er straks visjes in zetten’. ‘Dan is goed, maar knoei niet alles onder.’ Alles was nu gereed en Bertus stak het spiritusspoor aan. Enkele seconden later was de zoldervloer een grote blauwe vuurzee. Ze schrokken hier

wel even van, maar gingen ervan uit dat blauw vuur, koudvuur was en dus minder gevaarlijk. ‘Dat was gaaf,’ riep Harrie toen het vuur minder werd. ‘We hebben ook een houten vloer in de achterkamer. Daar hebben we meer ruimte en er staan minder brandbare spullen. Laten we daar een prachtig vervolg breien aan deze lekkende spiritustrein,’ stelde Bertus voor. Ze herhaalden de stunt in de achterkamer. Het bleef spannend en uiterst spectaculair. Plotseling stond de moeder van Harrie en Bertus in de deur. ‘Zijn jullie nu helemaal gek geworden?’ gilte ze in lichte paniek. ‘Ruim die spiritus op en doe dit nooit, maar dan ook nooit meer, want dit is echt levensgevaarlijk. Er is trouwens bezoek,’ zei ze en liep naar de woonkeuken. ‘Zullen wij dan maar naar huis gaan?’ zei Leo. ‘Nee, blijf gezellig hier. Harrie en ik gaan mee naar buiten,’ zei Bertus.

Tegen de garage stonden twee fietsen met een Belgisch belastingplaatje. De vrienden waren druk in gesprek, toen de vader van Harrie en Bertus, samen met een statige meneer, naar buiten kwam. ‘Hallo jongens, willen jullie meneer Stevens helpen met het rapen van wat appels?’ Nou, dat wilden ze wel. Meneer Stevens haalde enorme tassen van zijn fiets en plaatsten deze tussen de fruitbomen. Hij begon te rapen en zij hielpen enthousiast mee. Pa ging weer naar binnen. Zodra pa weg was, zei Stevens: ‘Ik heb liever geen beschadigd, afgevalen fruit. Volgens mij kunnen jullie allemaal goed klimmen. Hup, die bomen in en pluk maar wat mooie appels voor me.’ Harrie wist zeker, dat pa dit niet zo bedoeld had, maar durfde niets te zeggen. Meneer Stevens gooide het opgeraapte

fruit weer uit zijn tassen en liet hen appels plukken. Zelf stond hij rustig toe te kijken. Toen de tassen bijna vol waren stopte ze. ‘Kom op luie donders, we zijn nog niet klaar, die tassen moeten helemaal vol,’ zei Stevens. Toen de tassen boordevol waren, monterde Stevens de loodzware tassen weer op zijn Belgisch traptoestel. Zonder hen te groeten of te bedanken, ging Stevens weer naar binnen. ‘Wat een arrogante bal,’ zei Bertus. ‘Ja, mooie kennissen hebben jullie,’ merkte Leo fijntjes op. Harrie keek een beetje afwezig, hij was diep in gedachten verzonken. Plotseling begon hij te glimlachen. ‘Wat kijk je blij,’ zei Toon. ‘Dat ben ik ook. We hebben nog een appeltje met meneertje Stevens te schillen. Ik herinner me plotseling een verhaal van een oom van ons.’ ‘En mogen wij ook weten welk verhaal?’ vroeg Toon. ‘Natuurlijk. We halen alle appels uit de tassen en vullen deze met stenen en bladeren.’ ‘Dat is een verdomd goed voorstel, dat zal hem leren om in de toekomst minder arrogant en inhalig te zijn,’ zei Bertus. Met overdreven ijver werden de tassen gelegegd en met het nieuwe goud gevuld. Aanvankelijk haalde ze kiezelstenen van de oprit, maar dat schoot voor geen meter op. Toon had een beter idee ‘laten we er een paar klinkers bij doen.’ Ze moesten opschieten, want het gezelschap kon elk moment naar buiten komen om de tuin te bewonderen. ‘De tassen zien er goed uit, maar zijn te zwaar. Dat valt meteen op. Er moeten een paar stenen uit en wat meer bladeren en oude kranten in en laten we bovenop een laagje beschadigde appels leggen,’ zei Leo. Ja, zo was het veel beter. De fiets stond er prachtig bij en nu maar wachten op de heer en mevrouw Stevens. Ze lummelden een beetje rond achter in de boomgaard. Niemand wilde het vertrek van deze appeldieven missen. Ze hadden het wachten bijna

opgegeven, toen Stevens en zijn madam naar buiten kwamen. Stevens had een dikke sigaar in zijn gezicht staan en keek rond of hij de hele wereld bezat. Bij de fietsen bleef het stel nog lang praten met de ouders van Harrie en Bertus. Stap nu maar op, dacht Harrie, maar kennelijk hadden ze alle tijd. Uiteindelijk maakten ze aanstalten om te vertrekken. Pa hielp Stevens met het draaien van zijn zware fiets. Na een stevige handdruk traptten ze, zwaarbeladen, richting België. De vrienden hadden het grootste plezier. Ze liepen snel naar de zijkant van het huis om de gasten vriendelijk uit te zwaaien. Meneer Stevens had het zichtbaar moeilijk met zijn zware last. ‘Ik ben benieuwd of ze in België scherpere mesjes hebben dan bij ons. Zo niet, dan zal het moeilijk schillen worden,’ zei Leo.’ ‘Pa zal hier zeker nog van horen, laten we hopen dat hij de humor hiervan in ziet,’ zei Bertus. ‘Als hij hier boos om wordt, dan zullen we hem herinneren aan zijn verhalen over vroeger. Hij vertelt toch altijd met veel trots over de streken die zij uithaalden. Nee hij moet vooral zijn mond houden, hij heeft geen poot om op te staan. Daar komt nog bij, dat we niets beschadigd hebben en dat die arrogante kieviet onze beste appels wilde pikken,’ zei Harrie. Pa kwam naar buiten. ‘Nou jullie hebben het naar je zin zo te zien.’ ‘Ja, we vermaken ons vandaag uitstekend,’ zei Harrie. ‘Nog bedankt voor het rapen van de appels,’ zei pa. ‘We hebben het met veel plezier gedaan,’ zei Bertus. ‘We hoorden van Stevens, dat er een Belgische tante van me overleden is. Ze wordt zaterdag begraven. Ma heeft het druk en kan niet mee. Hebben jullie zin om mee te gaan?’ ‘Dat lijkt me wel wat, ik heb nog nooit een Belgische begrafenis bijgewoond,’ zei Harrie. ‘Mogen Leo en Toon ook mee?’ ‘Dat is geen probleem. Realiseer je wel dat dit een begrafenis en geen feest is,’

zei pa. Je kon zien dat pa niet erg betrokken was bij deze tante, hij was zeker niet diep ontroerd.

Op zaterdagmorgen stonden ze al vroeg klaar om mee naar België te gaan. Na een autorit van zo'n half uur waren ze op de plaats van bestemming. Ze troffen de familieleden op het kerkplein. Er hing een bedrukte sfeer, sommige tantes van pa huilden. Pa gaf een aantal mensen een hand. Plotseling was daar ook meneer Stevens. Wat deed die hier, hij was toch geen familie? Maar ja, dat waren Toon en Leo ook niet. Ze bleken goede kennissen te zijn van de tante van pa. Stevens en pa gaven elkaar een hand. De vrienden hielden zich opmerkelijk koest en bleven zover mogelijk uit de buurt. Op de manier hoe pa in hun richting keek, wisten ze, dat Stevens pa informeerde over wat voorgevallen was. 'We moeten na de begrafenis even praten,' was het enige wat pa tegen hen zei. Ze liepen, in stilte, de kerk in. De mis vond Harrie erg interessant, veel zaken waren hetzelfde, maar de preek was totaal anders dan in zijn dorp. Er werd in gewone taal over het leven van de overledene verteld. Ze grepen niet terug op een of ander nietszeggend verhaal uit de bijbel. Hij was aangenaam verrast. Vanuit de kerk ging het gezelschap te voet naar de begraafplaats. Harrie zag, van een afstand al, dat er een flinke kuil gegraven was. Over de kuil lagen een paar planken en twee dikke touwen. De kist werd op de planken gezet. Vier mannen pakten de touwen en anderen verwijderden de planken. Plots nam het gejammer van de vrouwen in alle hevigheid toe. De vrouwtjes zijn hier nog